

POSTANOWIENIE

Dnia 21 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z wniosku A. P.

przy uczestnictwie W. W., Skarbu Państwa-Prezydenta Miasta K., Stowarzyszenia A. w Brazylii i Prokuratora Prokuratury Okręgowej w K.

o stwierdzenie nabycia spadku po A. Z.,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 21 kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki W. W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 29 listopada 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej punktu drugiego zaskarżonego postanowienia w zakresie, w jakim oddalono apelację Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta K.;

2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie;

3. zasądza od W. W. na rzecz A. P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Uczestniczka postępowania W. W. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z 29 listopada 2019 r., zaskarżając je w

zakresie, w jakim Sąd ten oddalił wniesione przez uczestniczkę postępowania i Skarb Państwa - Prezydenta Miasta K. apelacje oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Skarżąca wniosła o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na niewłaściwe zastosowanie przez Sąd Okręgowy przepisu 1.747 brazylijskiego kodeksu cywilnego i niezastosowanie art. 1.666 tego kodeksu. Ponadto skarżąca powołała się na istotne zagadnienie prawne: Czy dla oceny sprzeczności skutków dziedziczenia na podstawie prawa obcego z zasadami porządku RP na gruncie art. 7 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. 2015, poz. 1792 ze zm., dalej: p.p.m.), znaczenie mają wyłącznie zasady dotyczące ochrony i porządku dziedziczenia czy też ogół podstawowych zasad porządku prawnego RP, mających znaczenie z punktu widzenia konkretnej sprawy?

W odpowiedzi na skargę wnioskodawczyni wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie oddalenie skargi kasacyjnej w całości, a nadto o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna w części, w jakiej dotyczy pkt 2 zaskarżonego orzeczenia w zakresie oddalenia wniesionej przez Skarb Państwa - Prezydenta Miasta K. apelacji podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna. Jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia jest interes prawny w zaskarżeniu. Dla jego powstania konieczne jest istnienie stanu pokrzywdzenia orzeczeniem (*gravamen*), który występuje, gdy zaskarżone orzeczenie narusza interesy skarżącego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13). Uczestniczka postępowania W. W. nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu postanowienia Sądu Okręgowego oddalającego apelację Skarbu Państwa. Brak interesu prawnego w zaskarżeniu powoduje odrzucenie skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c.

Stosownie zaś do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. W niniejszej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został umotywowany istotnym zagadnieniem prawnym oraz oczywistą zasadnością skargi.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje na oczywistą zasadność skargi, to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Skarżąca nie wykazała, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Po pierwsze, nie może być skuteczny zabieg, którym posłużyła się skarżąca, powtarzając niemal dosłownie treść zarzutów kasacyjnych w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Są to przecież dwa odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej. Po drugie, nie przekonuje wywód skarżącej odnoszący się do skuteczności testamentu własnoręcznego spadkodawcy z 11 maja 1972 r. Sąd stwierdził nabycie spadku na podstawie ustawy, przyjmując, że testament z 16

października 1984 r. nie obejmował całości spadku. W testamencie tym spadkodawca wskazał też, że odwołuje swoje wcześniejsze testamenty i uznaje je za nieważne. Według obu sądów, testament z 11 maja 1972 r. został w ten sposób skutecznie odwołany. Taka interpretacja nie jest oczywiście i rażąco wadliwa, a zatem trudno przyjąć, że na tej płaszczyźnie skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Po trzecie, trudno za zasadne uznać stanowisko skarżącej, że Sąd Okręgowy orzekł wyłącznie na podstawie własnego materiału, z pominięciem części wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji, dotyczących kwestii istnienia testamentu własnoręcznego spadkodawcy. Jak wynika z treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy przyjął za własne ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy, z wyjątkiem ustalenia obywatelstwa brazylijskiego spadkodawcy, przy czym w tym zakresie uzupełnił postępowanie dowodowe.

Również wskazywane przez skarżącą zagadnienie prawne nie uzasadnia przyjęcia skargi do rozpoznania. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być

przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Z jednej strony sformułowane przez skarżącą zagadnienie prawne jest ściśle powiązane ze stanem faktycznym, ustalonym przez sądy obu instancji i sprowadza się w istocie do zakwestionowania sposobu zastosowania art. 7 p.p.m. przez sąd drugiej instancji. Z drugiej strony, w skardze kasacyjnej brak przekonującego wyводу, który wskazywałby, w jaki sposób określona treść odpowiedzi na wątpliwości skarżącej wpłynęłaby na wynik sprawy. W szczególności nie jest jasne, dlaczego przyjęcie, że dla oceny sprzeczności skutków dziedziczenia na podstawie prawa obcego z zasadami porządku prawnego RP na gruncie art. 7 p.p.m. znaczenie ma ogół podstawowych zasad porządku prawnego RP, mających znaczenie z punktu widzenia konkretnej sprawy, miałyby podważać zaskarżone orzeczenie.

Ponadto, jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można jednocześnie twierdzić, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę przysądzenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2012 r., I UK 118/12). Zatem nie do pogodzenia z oczywistością skargi jest formułowanie w niej zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy ani wskazywanie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 kwietnia 2011 r., II UK 24/11). Taka konstrukcja wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania dyskwalifikuje jego zasadność już na samym wstępie.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zgodnie z art. 520 § 3 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.) zasądził od skarżącej na rzecz wnioskodawczynie kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

ke